

БЪЛГАРСКА КАРТОГРАФСКА АСОЦИАЦИЯ

бул. Хр. Смирненски 1, 1164, София

BULGARIAN CARTOGRAPHIC ASSOCIATION

office@cartography-gis.com

bgcartography@gmail.com

www.cartography-gis.com

СТАНОВИЩЕ на Българска картографска асоциация относно „Новата“ карта на света

Българските ученици НЕ учат по „грешни“ карти

ООН призовава към „по-справедливо“ представяне на света върху картата.

Картата на света влияе върху начина, по който възприемаме мястото и значението на различните континенти и държави. Именно затова Организацията на обединените нации постави във фокуса въпроса за избора на картна проекция.

На 4 септември 2026 г. Общото събрание на ООН прие резолюция, озаглавена „*Correct the map: rebalancing global cartographic representation and promoting equitable representation of the world's regions, particularly Africa*“ (<https://digitallibrary.un.org/record/4126977>). Документът насърчава използването на картни проекции, които представят по-точно относителните площи на континентите и регионите, когато това е важно за съдържанието на картата. Резолюцията беше подкрепена с 164 гласа „за“, един „против“ и шест въздържали се (United Nations).

Защо Меркатор отново е в центъра на дискусията?

В продължение на векове една от най-популярните карти на света е свързана с **Меркаторова проекция**, създадена през XVI век преди всичко за нуждите на морската навигация. Тя има важно предимство: запазва локалните ъгли и позволява линиите с постоянен азимут (локсодромите) да се изобразяват като прави линии.

Но това предимство има своята цена. При изобразяване на големи части от земната повърхност проекцията силно увеличава площите на териториите, отдалечени от Екватора. Така големината на о-в Гренландия, например, изглежда визуално сравнима с континента Африка, въпреки че действителната площ на Африка е многократно (около 14 пъти) по-голяма. Освен това полюсите се изобразяват в безкрайност, поради което тя няма как да бъде използвана за карта на Света, тъй като има територии в близост до полюсите, които остават неизобразени в тази проекция. Меркаторовата проекция никога не е използвана за изработване на такава карта. Така че българските ученици НЕ са учили по „грешни“ карти.

Проблемът не е, че Меркаторова проекция е „грешна“. Съществуват стотици картни проекции, всяка от които е разработена с определена цел и има своите предимства и ограничения. Проблемът възниква, когато се използва безкритично за карти, чиято цел е да се сравняват размерите на континенти, държави или природни територии. ([United Nations](#)). **При сравняване на площи (напр. на континенти или океани) винаги се използват равноплощни (еквивалентни) проекции. Това на практика се вижда в учебни атласи по география и икономика, предназначени за българското образование.**

Какво препоръчва ООН?

Резолюцията не забранява използването на Меркаторова проекция. Тя насърчава използването на **равноплощни проекции**, когато относителните площи са съществена част от предназначението на картата.

Това е особено важно при образователни, статистически и тематични карти. Например, такива карти се изработват при представяне на население, земеползване, климат, природни ресурси или устойчиво развитие. Когато площта на дадена територия е част от информацията, която картата предава, нейното изобразяване върху карта може да доведе и до погрешни визуални сравнения. ([United Nations](#)). **В атласите за българското образование винаги се използват еквивалентни проекции при изработване на карти със статистически данни.**

Има ли „идеална“ карта на света?

Отговорът на картографите е категоричен: **не съществува плоска карта на Земята, която едновременно да запазва напълно площи, форми, ъгли и дължини.** Земята има приблизително сферoidно тяло, а пренасянето ѝ върху плоска повърхност неизбежно води до определени деформации.

В собствените си картографски материали ООН също не се придържа към една-единствена проекция. Според официалните ѝ указания за картите на света широко се използват проекции на **Robinson, Winkel Tripel и Eckert IV**, тъй като предлагат различни компромиси между деформациите на площи, ъгли и разстояния. При изработването на регионални и национални карти се избират проекции, съобразени с географското положение и формата на съответната територия. ([United Nations](#))

В крайна сметка посланието на ООН не е, че една карта трябва да замени всички останали. То е, че **картната проекция трябва да бъде избирана според целта, съдържанието и предназначението на картата, за да се „чете“ правилно от нейните потребители.** Защото точността на една карта не се измерва само с математическите ѝ свойства, а и с това дали тя предава коректно информацията, изобразена върху нея.

Българска картографска асоциация винаги е поощрявала качествените картографски продукти, като издава Сертификат за качество, когато картите отговарят на определени условия:

<https://cartography-gis.com/wpbc/wp-content/uploads/2017/10/sertifkat-uslovia.pdf>

Българските родители и ученици трябва да бъдат убедени, че атласите и стенните карти на картографските издатели, одобрени от МОН, представят картографски материали, необходими за българското образование, които са изработени при спазване на всички картографски принципи на моделиране на територията и явленията и тяхното правилно изобразяване върху картите или визуализиране в интернет среда.